

ski Soboti. Na dnevnem redu je bilo tudi poročilo o šolstvu, ki ga je podal nadzornik Jurko. Vseh šol je 93, izmed teh je 41 katoliških in 14 evangelijskih verskih šol, pri katerih imajo vodstvo verski šolski stolci (sveti). Vlada ne spreminja ničesar pri značaju prekmurskih šol. Sprejeta je vse domačine učitelje, ki so hoteli vstopiti v službo. Veliko mažaronov učiteljev in uradnikov ni maralo za službo, zato so zapustili Prekmurje na poziv vlade. Razen osem šol imajo že vse prekmurske šote vsaj po enega ali dva učitelja. Manjka pa še 53 učnih moči, ker se nekateri učitelji obotavljajo iti v Prekmurje. Šolske počitnice bodo od 1. junija do 1. septembra.

Prvi upokojevalci po novem zakonu. »Narodna Prosveta« sporoča, da sta bila pred kratkim upokojena srbska tovariša Tihomir Marinković iz Aleksinca in Steva Mladenović iz Buprije, ki sta prva učiteljska upokojevalca po novem šolskem zakonu.

Članarina in darila za učiteljski konvikt. Gabrijele Drašček 4 K, Ida pl. Foedransperg 4 K, obe iz Zaloga pri Ljubljani. (Te dve članici je tiskarski škrat v zadnji številki izpustil in tudi skupno vsoto v zadnjem izkazu je zmešal ta vrazji škrat; namesto 471 K je izkazal 417 K. V tej vsoti sta všteta tudi prispevka Draščekove in Foedranspergove.)

Gostič Florijan iz Poljan n. Škof. Loko 10 K, Mihelič Josip iz Preddvora 10 K, Mihelič Ivan iz Selc 10 K. — Alojzij Lilija 50 para (2 K), Bog Lilija 50 para (2 K), Mar. Lilija 1 dinar (4 K) vsi iz Polšnika pri Litiji z reklam:

Sloven Slovenov sine snubi!
Svražnost svetá svét sudi!
Sloga spasava svetá sinove! —
Dajte dar! Datični darove! —

Andrej Škulj 2 K, Fran Škulj 2 K in Jožef Tratar 4 K; vsi trije iz Ljubljane. — Vera Kutinova iz Preserja 5 K. — Milka Pristovova iz Rakitne 20 K. — Hvala! Jakob Dimnik, blagajnik.

Učiteljska delniška družba v Beogradu. Minister za trgovino in obrtnijo je potrdil pravila ustanavljajoče se beogradske učiteljske delniške družbe, ki ima namen ustvariti srbskemu učitelstvu tiskarno in knjigarno. Pravila bodo v kratkem pritisnjena v »Narodni Prosveti«, nakar prične pisovanje združnikov. Srbskim tovarišem želimo na novem polju obilo uspeha!

Nov šolski praznik na Hrvaškem. Hrvatski ban je izdal naredbo, glasom katere se mora vsako leto na vseh šolah Hrvatske dne 30. aprila praznovati spomin Zrinjskega in Frankopana.

Učiteljske plače na Hrvaškem. Ker so se nekatere občine na Hrvaškem branile izplačevati učiteljem njihove plače, češ, da so sedaj državni uradniki, je ban izdal naredbo, s katero ukazuje vsem občinam, da redno izplačujejo učiteljem vse dosežene njihove prejemke vse dotlej, dokler občinske blagajne ne dobe obvestila, da ustavijo izplačevanje prejemkov posameznim učiteljskim osebam. — Iz te notice se da sklepati, da ni učiteljstvo na Hrvaškem še danes prejelo svojih plač po novem šols. zakonu! To nam potrjuje tudi beogradska »Narodna prosveta«, ki v svoji številki z dne 25. marca piše, da učiteljstvo v Sremsu še sedaj ni prevedeno na nove plače po zakonu od 23. julija 1919. Iz dna srca pomilujemo svoje hrvaške kolege, katerim je v sedanjih težkih razmerah naklonila usoda take krušne očete!

Društvu »Jubilejska samopomoč« je treba poslati za 61. in 62. smrtni slučaj; umrla sta člana Mavrin Fran in Krek Vinko. V kratkem se pošljejo položnice z napisanimi zneski za gornja slučaja in eventualne zaostanke.

Društvo »Samopomoč« (Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks) naznanja dva nova smrtna slučaja: Dne 25. decembra preteklega leta je umrl nadučitelj Oton Ehrlich v Staudachu, dne 7. februarja t. l. pa ravnatelj Simon Cvahte iz Velike nedelje. Za oba slučaja naj se vplača dotične prispevke v mesecu aprilu.

Društvo »Samopomoč« (Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks) je odposlalo na vse v Jugoslaviji bivajoče člane letni račun in položnice ljubljanske poštno hranilnice. Vodstvo »Samopomoč« je te dni prejelo vrnjen letni račun s položnicami od tov. Josipa Serneca, Martina Vodenika in Vincencija Okorna. Društveno vodstvo naproša tem potom imenovane tovariše, da javljajo svoje sedanje naslove predsedniku v Gaishorn. Ravno tako se naproša tudi druge člane, ki bi ne prejeli pomočnega tozadevnih položnic, da se javijo društvnemu vodstvu.

I. komorni večer godalnega kvarteta Zika se vrši v torek po praznikih v veliki dvorani Narodnega doma v Ljubljani. Vse glasbojubive tovariše in tovarišice vabimo k zanimivemu večeru! Vstopnice prodaja Dolencova trafika v Prešernovi ulici.

Neodrešena domovina.

—r Sposobnostni izpit za poučevanje na ljudskih šolah. Generalni civilni komisariat za zasedeno ozemlje v Trstu je odredil izreden rok za polaganje sposobnostnih izpitov za poučevanje v ljudskih šolah. Izpiti se bodo vršili v mesecu maju t. l. Za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom se bodo polagali omenjeni izpiti na učiteljsku v Tolminu, a za ljudske šole s hrvatskim učnim jezikom na učiteljsku v Kastvu. Izpitnim komisijam na koprskem učiteljsku bodo dodeljeni posebni izpraševalci a) za polaganje izpitov za pouk hrvaščine, slovenščine in nemščine po italijanskih ljudskih šolah, b) za pouk italijanščine v slovenskih, hrvatskih in nemških šolah, c) za polaganje sposobnostnih izpitov za ljudske šole po onih učiteljih, ki so že usposobljeni za pouk v italijanskih ljudskih šolah. Pravico do polaganja teh izpitov imajo vsi učitelji in vse učiteljice, ki posedujejo zrelostna izpraševalca ali odpustnico iz kake normalke in ki imajo dve leti službe v ljudskih šolah novih ali pa v elementarnih starih pokrajih. Kjer je vojna onemogočila dejanski pouk, se bo ta čas vstrel v imenovano dvoletje. Glede formalnosti kakor tudi glede izpitnega gradiva naj se kandidati obrnejo na posamezna okrajna šolska nadzorstva. Prošnje za pristupitev k izpitu naj se vlagajo na naslov generalnega civilnega komisarijata potom okrajnih civilnih komisariatov. V prošnjah naj prizadeti navedejo, pred katero komisijo in za kateri učni jezik želijo položiti izpit. Naj tudi omenijo, ali želijo položiti izpit tudi za pouk verouka, ki ni obvezen predmet. Prošnja mora biti pisana na kolkovanem papirju in mora imeti naslednje priloge: 1. Kratak opis dovršenih študij, 2. zrelostno spričevalo kakega učiteljsca, 3. potrdilo o dvoletni praksi na kakih javni ljudski šoli ali šoli s pravico javnosti. Dalje opozarja gen. civil. komisariat prizadete učitelje, da jih preizkušnje, ki so jih opravili v smislu okrožnice generalnega tajništva pri vrhovnem poveljstvu od 15. januarja 1919, št. 7830 ne določajo od sposobnostnih izpitov. Radi tega bi izgubili vse poviške, ki so jih dobili na podlagi omenjene preizkušnje, ako se ne bi javili k sposobnostnemu izpitu.

—r **Nobenega odgovora.** Nek tržaški Slovenec je priobčil v listu »Unità« članek, v katerem se poteguje za kulturno zblizanje med slovenskim in italijanskim narodom. V ta namen predlaga dopisnik od slovenske strani sledeče: 1. Takoj naj se otvorijo vse naše ljudske, srednje in obrtne šole, ki so bile zatrite v zasedenem ozemlju, kjer je za to zadostno število otrok. 2. Na vsaki laški univerzi naj se ustanove stolice za slovanske jezike in slovansko literaturo. 3. Uvedejo naj se priprave za ustanovitev italijansko-jugoslovanske revije, po vzgledu podobnih revij v Parizu, Londonu, Chicagu, New-Yorku in drugod, ki naj oba naroda medsebojno seznanijo s kulturnimi, političnimi in trgovskimi vprašanji. 4. Dovolj naj se nemotena obnovitev in nemoten razvoj vseh naših kulturnih društev. 5. Izda naj se dovoljenje, da se smejo na zasedeno ozemlje uvajati jugoslovanske knjige in revije. 6. V vseh italijanskih srednjih šolah novega ozemlja naj se uvede študij politične in kulturne zgodovine jugoslovanske. 7. Vsem jugoslovanskim študentom, ki bodo študirali v Italiji, naj se dovoli potrebne podpore. — Zgodil se je čudež! Italijanski listi, ki so ponavadi na tako pisavo zagnali velik krik in vik po svojih predalih, ne vedo na gorenje predloge nobenega odgovora! Tudi goriška »Voce dell' Isonzo« z dne 20. marca, ki omenja v daljšem uvodniku članek iz lista »Unità«, na koncu previdnostno molči. »Goriška Straža« pravi k vsemu temu: »Mi razumemo to molčanje, ker vemo dobro, da tudi molčanje velja za nekaj odgovor!«

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročilno knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani, Franciškaška ulica št. 6.

Abditus: Naša gospodarska in socialna vprašanja. Pod tem naslovom je izšla v mariborski »Ljudski tiskarni« mala knjižica, ki obdeluje na 30 straneh sledeča poglavja: 1. Naš novi položaj. 2. Jedro gospodarske krize po vojni. 3. Razlastitev in valuta. 4. Konec kapitalistične družbe? 5. Dve sliki. 6. Neznosno stanje. 7. Za socijalizacijo. 8. Ostanemo doma ali se izselimo? 9. Mezde in plače. 10. Naša delavska rezerva. Drobni knjižici želimo obilo čitateljev v učiteljskih vrstah.

Naša Alzacija Lorena. O priliki ustanovitve »Jugoslovanske Matice« v Ljubljani je izšla propagandna brošura pod

gornjim naslovom, ki podaja nacionalni in gospodarski položaj našega naroda na Goriškem, v Istri, Trstu in v slovenskem delu zahadne Koroške. Sežite po njej!

Popotnik 1920. Stev. 1—3. Vsebina: Dr. Fr. Derganc: Začarani svet. — K poglavju narodne zavednosti. — H. Šumer: Kako ustanavljamo obrtno-nadaljevalne šole. — Š.: Ulomki z roditeljskega večera. — Ant. Turk: Učenčevi zapiski o zgodovini Slovencev, Srbov in Hrvatov. — Kolnik: Kako rišemo. — Razgled: A. Slovtvo. »Šolski list«. (Pav. Fleré.) — Fr. Erjavac: Za staro pravdo. (Pavel Fleré.) — Uč. I. Radovanović: Učiteljsko pitanje. (F.) B. Časopisni vpogled. Nekaj hrvatskih glasov o šolski reformi. (P.) C. To in ono. † Viktor Bežek. — Nov tip kmetijskih šol. (H. Š.) Višje osnovne ali deške in dekleške šole. (S.) — Zavod za oskrbo šol. (Jos. Bernot.) — Šolski program češke socialistične stranke. — Drobline. (J. B.) — Geografsko društvo. Dr. Fr. Derganc: Filozofski slovar.

Zveza narodov. Sestavil Anton M. Petričič. V lastni založbi. 40 strani. 1919. — »S posebnim namenom pošiljam to skromno knjižnico Vašemu cenjenemu listu, dobro vedoč, da bo šola igrala najpomembnejšo vlogo v izpolnjevanju velike ideje, da se bodoča pokolenja vzgoje v duhu sprave in tranegega miru. Dovolite, da tukaj na vaem nekaj besed iz govora, ki ga je imel Anatol France na učiteljskem kongresu v Tours v avgustu 1919., kjer pravi med drugim: Moja iskrena želja je, da bi delavski internacionali v najkrajšem času sledila internacionala učiteljev, in da bi ta v skupnem delu izdelala vzgojni načrt, ki bi nam pokazal smernice, po katerih bi vzbudili v bodočih pokolenjih vse one sile, ki bi dale človeštvu mir, in ki bi vodile vse narode v zvezo narodov.«

Tako piše g. pisatelj v pismu, ki ga je naslovil na naše uredništvo. Brošura ima v prvi vrsti namen vzbuditi zanimanje naše širše javnosti za »Zvezo narodov«.

Za lepim in jedrovitim uvodom podaja pisatelj zanimiv zgodovinski pregled mirovnega gibanja, nakar sledi poglavje o »Zvezi narodov«, za njim pa v francoskem jeziku besedilo načrta »Zveze narodov«, ki ga je izdelala komisija mirovne konference. Brošura obsega nadalje najvažnejše programne točke, katerih izvedbo so si stavila za svoj cilj razna mirovna društva širom sveta in konečno je brošuri dodan še imenik vseh teh društev.

Tako obsega brošura v kratkih besedah vse, kar je treba danes vsakemu izobraženemu vedeti o mirovnem gibanju sploh. Zeleti bi bilo, da se razširi v čim v čem številu med slovenskim učitelstvom, vsled česar jo toplo priporočamo.

Sicer pa nastane vprašanje, če in koliko bo moglo slovensko učiteljstvo delovati za udeležitev v brošuri navedenih ciljev. Krivični mir, ki nam grozi, bo potisnil meč v roko našemu narodu. To bo vzrok, da se bodo moralo učiteljstvo v prvi vrsti tesno okleniti svoje nanovo ustanovljene »Jugoslovanske Matice«. Da se pa cilji te ne krijejo z onimi »Zveze narodov«, je jasno.

»Ljubljanski Zvon« ima v svoji letošnji 2. številki sledečo vsebino: Vojeslav Mole: Pismo v domovino. — Rad. Peterlin-Petruška: Orel. — Ivo Šorli: Gospa Silvija. (Dalje prihodnjič.) Franjo Roš: Naše jutro. — Ivan Zorec: Peruzzi. — Janko Gläser: Iz cikla »Ti«. — Milan Fabjančič: Zlatniki. (Konec prihodnjič.) — Fran Tratnik: Aforizmi v umetnosti. — Janko Samec: Sfinga. — Marija Kmetova: Brez tal. (Dalje prihodnjič.) — Miran Jarc: Drevo ob vodi. — Fran Govekar: Žabota. (Konec.) — Stano Kosovel: Sibijski motiv. — Književna poročila. — Kronika. — Nove knjige. »Pesmi samote« Antona Lajpovica, solospjevi s spremljevanjem klavirja izidejo v kratkem v založbi pevskega društva »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani.

Belokranjske pisane. V prostorih Umetniške propagande v Ljubljani (Sodna ulica 5) je priredil naš marljiv tovariš Božo Račič razstavo belokranjskih pisanic, ki slove že od nekda kot zanimiv narodopisni predmet ter se odlikujejo zlasti po lepi narodni ornamentiki. Izdelovanje pisanic je zelo interesantno. Snažna, sveža jaica z rumenkasto lupino so edino pripravna za »pisanje«. Priprava za pisanje se imenuje v belokranjskem dialektu »pisač« (srbsko »šaralica«). To je majhen pločevinast liček s tanko odrtino na spodnjem ožjem koncu. Liček se vtakne skozi prevrtalni člen trtne vejice v vodovrtni legi. V široki konec lička se vtakne košček čistega voska in nato se segreje liček nad svečo ali svetilko. Pisač se pri me na to s štirimi prsti desne roke, palec se pa vnre v jaice, ki se drži z levo roko. Nato se potegne črta po jaicu. Ker se pa vosek hitro ohladi in strdi, je treba vsak hip »pomociti« pisač v plamen, da vosek leno teče. Pisač se vleče po jaicu v smeri proti telesu pisačega. Ko je prevlečeno

jaice s črtami, ki naj ostanejo bele, se položi n. pr. v rdečo barvo. Nato se prevleče po rdečem polju tisto, kar naj ostane rdeče. Slednjič se pa položi jaice v črno barvo, v kateri se skuha. Iz vrele vode vzeto se zbrše s krpo in se še vroče potegne z lojem ali kako drugo maščobo, da se potem sveti. Na ta način pisana pisаница ima tri barve. Če pa hočemo dobiti pisаницo v dveh barvah, popišemo jaice najprej belo in ga skuhamo v poljubni barvi. Pisanje pa ni tako enostavno. Zahteva precej vaje v risanju samem in v razgrevanju pisača, da teče vosek enakomerno po jaicu. Posameznosti so vidne na razstavi. Pri kuhanju se rado kaj pokvari, če ni dobra barva, ali če ne sprejme lupina barve Semintia počti tudi katero. Transport pisаницe je silno težaven, ker imajo kuhana jaica manj odporne sile kakor pa surova. Ta panoga narodne umetnosti tudi poje. V vsej Beli Krajini izdelujejo danes pisаницe le še v metliški okolici in pa v Adlešičih ob Kolpi. Da se povzdigne zopet to lepo delo med narodom, se je odločil tovariš Račič v v Adlešičih prirediti malo razstavo in razprodati izbranih belokranjskih pisanic. Popolna razprodaja naj bo v zadoščenje prireditelju razstave in pa marljivim belim rojakinjam!

Društvo slovenskih leposlovcev s sedežem v Ljubljani se je ustanovilo, čigar področje se razteza na vso Slovenijo. Namen društva je, da varuje in pospešuje gospodarske, socialne in kulturne interese svojih članov in s tem pomaga izboljševati njih življenjske razmere; da goji med njimi stanovsko vzajemnost ter jim ob enem v potrebi nudi gmotno in moralno pomoč. Društvo je samo stanovsko in združuje vse slovenske leposlovce brez razlike političnih naziranj. — Pravila utegneno biti oblastveno odobrena že v najkrajšem času in tako bo mogoče takol po Veliki noči sklicati prvi občni zbor. Priprave sprejema Milan Pugač, tajnik Matice Slovenske v Ljubljani.

Razstava planinskih in pokrajinskih slik se otvori za velikonočne praznike v Jakopičevem paviljonu. To pot razstavljajo fotografske slike znani amaterji planinci: Joža Kunaver in Ivan Tavčar, slikar Val. Hodnik iz Bohinja pa tudi olnate in akvarne slike. Razstavo priredi Slovensko planinsko društvo.

Sokolci, list za sokolski naraščaj. Uredil dr. Ivan Lah. »Sokolci« je s št. 7.—10. zaključil svoje 1. leto. Vsebina zvezku je sledeča: 1. Obletnica. 28. oktober 1918. — 2. Narodu! Na dan 28 okt. — 3. I. skupina obrtnega naraščaja. — 4. Dan 28. oktobra 1918. v Pragi. — 5. Pet bratov Sokolčev. — 6. Baron Žiga Zois. — 7. Baronu Žigi Zoisu ob stoletnici njegove smrti. — 8. Dr. Ljudevit Pivko: Zdravnik Stane. — 9. II. skupina obrtnega naraščaja. — 10. Slavnostni tek. — 11. Sokolski zlet v Pragi 1920. — 12. Rojstvo naše narodne himne. — 13. II. skupina obrtnega naraščaja. — 14. Poglavje o alkoholu. — 15. Glasnik. — »Sokolci« izhajajo v mesečnih zvezkih ter stane vse leto 10 K, pol leta 5 K, četrtr leta 2 K 50 vin. Naročilno sprejema »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani. »Sokolci« se po svoji izborni vsebini sam najlepše priporočajo, zato skrbite za njegovo razširjenje!

Pristopite k »Jugoslovanski Matici!«

Razpis nadučiteljskih in učiteljskih služb v Sloveniji.

1. Nadučiteljska mesta.
Okraj Cerknica: Cerknica, 6 r., 1 vzp., prosto stan., pouk na obrtni nad. šoli. — **Okraj Črnomelj:** Adlešiči, 2 r., prosto stan. — Suhor, 3 r. — **Okraj Kamnik:** Čemšenik, 2 r., 1 vzp., prosto stan. — Št. Gotard, 2 r., pr. st. — gornji Tuhinj, 2., pr. st. — **Okraj Kočevje:** Ribnica (dekl. lj. šola), 6 r., 3 vzp., samo za ženske. — **Okraj Krško:** Bučka, 2 r., pr. st. — Škocijan pri Mokronogu, 3 r., p. st. — Veliki Trn, 3 r., pr. st. — Trebelno, 2 r., pr. st. — **Okraj Ljubljanska okolica:** Drenov grič, 2 r., stanarina. — Polhov Gradec: 2 r., 1 vzp., pr. st. — **Okraj Ljubljana (mesto):** Spodnja Šiška (deška lj. šola), 5 r., 5 vzp., pr. st. — **Okraj Celje (okolica):** Dobrna, 4 r., pr. st. — **Okraj Gornji grad:** Nova Štifta, 2 r., pr. st. — **Okraj Gornja Radgona:** Št. Peter tik Radgone, 6 r., 1 vzp., pr. st. — **Okraj Konjice:** Konjice (deška lj. šola), 6 r., pr. st. — Konjice (dekleška lj. šola), 6 r., pr. st., za ženske. — Loče, 6 razredn., prosto stanov. — Vitanje, 4 razredn., pr. stanov. — **Okraj Ljutomer:** Cven, 3 r., 1 vzp., pr. st. — Mala Nedelja, 5 r., pr. st. — **Okraj Maribor (okolica):** Lajtersberg-Krčevina, 6 r., 2 vzp., stanarina. — Sv. Marijeta na Dravskem polju, 2 r., pr. st. — Pobrežje (dekle-